DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2006. március 14. [1]

I – Bevezetés

1. A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet [2] olyan esetben, amikor egy ügyben több alperes van, és azok lakóhelye különböző tagállamokban található, lehetővé teszi ezen országok közül bármelyiknek a hatáskörrel rendelkező bírósága előtti keresetindítást, amennyiben a keresetek között szoros kapcsolat áll fenn.

2. Egy ausztriai és egy németországi lakos ellen pénztartozás megfizetése címén indított kereset elutasítása miatti fellebbezési eljárás keretében az Oberster Gerichtshoftól a fent hivatkozott rendelkezés értelmezését kérték. Ugyanakkor, mivel az elsőrendű adós csődeljárás alatt állt, az ellene indított keresetet elfogadhatatannak nyilvánították, így az eljárás már csak a másodrendű adós ellen folyt.

3. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést az EK 68. cikk és az EK 234. cikk alapján azon kérdésre adandó válasz érdekében tették fel, hogy ilyen körülmények között lehetséges-e a joghatóság megválasztása.

II – Jogi háttér

A – *A 44/2001 rendelet*

4. Az EK 65. cikk alapján eljárva, a Tanács a joghatósággal rendelkező bíró kijelölésével kapcsolatos szabályok egységesítése és a belső piac működésének megóvása érdekében az 1968-as Brüsszeli Egyezményt [3] a 44/2001 rendelettel [4] váltotta fel [5].

1 – Eredeti nyelv: spanyol.

2 – HL L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.

3 – A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló Egyezmény (az egységes szerkezetbe foglalt változat megjelent: HL 1998. C 27., 1. o.).

4 – A 44/2001 rendelet 68. cikke. A Brüsszeli Egyezményt alkalmazzák Dániában (a rendelet 1. cikkének (3) bekezdése), valamint azon tagállamok területén, amelyek az Egyezmény területi hatálya alá tartoznak, és amelyekre a rendelet az EK 299. cikk alapján nem terjed ki.

5 – Második és hatodik preambulumbekezdés.

5. A „közösségen belüli perekkel" kapcsolatos szabályoknak „nagymértékben kiszámíthatónak" kell lenniük, és azt az elvet kell követniük, hogy a joghatóságot általában „az alperes lakóhelye alapozza meg [...], kivéve egyes pontosan meghatározott eseteket, amelyekben a per tárgya vagy a felek szerződéses szabadsága eltérő joghatósági okot kíván meg" [6]; ugyanakkor „a bíróság és a per közötti szoros kapcsolat" miatt, vagy „az igazságszolgáltatás megbízható működésének előmozdítása érdekében" [7] vagylagos joghatósági okokat is meg kell állapítani.

6. Ezen elveknek megfelelően a rendelet 2. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „e rendelet rendelkezéseire is figyelemmel valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy, állampolgárságára való tekintet nélkül, az adott tagállam bíróságai előtt perelhető".

7. Az 5., 6. és 7. cikk – ezen általános feltétel alapján – a „különös joghatóságra" vonatkozik. A 6. cikk szerint az 5. cikkben hivatkozott személy perelhető:

„1. amennyiben több személy együttes perlése esetén az adott személy az alperesek egyike, bármely alperes lakóhelyének bírósága előtt, feltéve hogy a keresetek között olyan szoros kapcsolat áll fenn, hogy az elkülönített eljárásokban hozott, egymásnak ellentmondó határozatok elkerülése érdekében célszerű azokat együttesen tárgyalni és róluk együtt határozni.

[...]".

B – *Az osztrák jog*

8. A csődeljárásról szóló rendelet (Konkursordung, a továbbiakban: KO) 6. cikke úgy rendelkezik, hogy:

„(1) A csődeljárás adósával szemben a csődeljárás megindulását követően nem indíthatók és nem folytathatók olyan peres eljárások, amelyeknek a tárgya a csődtömeg részét képező vagyonnal kapcsolatos jogokra vezetett végrehajtás vagy azok biztosítása.

(2) A csődeljárás megindulását követően kizárólag a vagyonfelügyelővel szemben indíthatók és folytathatók olyan peres eljárások, amelyek tárgya a csődtömeg részét nem képező vagyonhoz kapcsolódó jogok érvényesítése.

(3) A csődeljárás adósával szemben, illetve a csődeljárás adósa által a csődeljárás alatt

6 – Tizenegyedik preambulumbekezdés.
7 – Tizenkettedik preambulumbekezdés.

indíthatók és folytathatók olyan peres eljárások, amelyek a csődtömeggel kapcsolatos nem vagyoni jogokra vonatkoznak, különösen a csődeljárás adósa által által személyesen teljesíthető szolgáltatásokhoz kapcsolódó jogok."

9. Ez a rendelkezés tehát egy olyan „perindítást kizáró okot" hozott létre, amely elfogadhatatlannak nyilvánítja, és így megakadályozza a csődeljárás vagyona elleni eljárások megindítását és folytatását.

10. Ezek az intézkedések – hasonlóan más jogrendszerekéhez – a végrehajtás meggyorsítása érdekében a fizetésképtelen adós hiteleinek egységesítését célozzák [8]. Az egyedi keresetek megengedése valójában csak halmozná a jogi és gyakorlati nehézségeket.

11. A kérdést előterjesztő bíróság magyarázata szerint a vagyonfelügyelőnek kell megvizsgálnia a KO 6. cikkének (1) bekezdésében szereplő jogokat, ahhoz hogy azokat bíróság igénybevétele nélkül belefoglalhassa a csődtömegbe [9]; amikor azonban a beszámítás vitatott, az érdekeltnek azok ellen kell keresetet indítania, akik vitatják a hitelt [10]. Ha ezen vizsgálati szakasz alatt a csődeljárás alatt álló nem vitatja kifejezetten az adósságot, a hitelező olyan végrehajtható jogcímre tesz szert, amely a csődeljárást követően is érvényes [11].

III – A tényállás, az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

12. 2004. január 30-án a Reisch Montage AG a Bezirksgericht Bezau (kantoni bíróság) előtt keresetet indított Mario Gisinger, ausztriai lakos, valamint a németországi székhelyű Kiesel Baumaschinen Handels GmbH társaság ellen, hogy őket a felperes tartozásáért helyt álló Günter Reischhel kötött szerződés értelmében 8689,22 euró megfizetésére kötelezzék [12].

13. A 2004. február 24-i határozatával a Bezirksgericht Bezau azzal az indokkal utasította el a M. Gisinger elleni keresetet, hogy ellene 2003. július 23-án csődeljárás indult. A 2004. április 15-i határozatával ugyanezen bíróság megállapította területi illetékességének és nemzetközi joghatóságának hiányát.

8 – Például a csődeljárásról szóló spanyol törvény értelmében (a július 9-i 22/2003 Ley Concursal, BOE 164. sz., 2003. július 10., 26905. o.), a polgárjogi bíróság nem fogadhatja el a csődeljárásra illetékes bíró hatáskörébe tartozó kereseteket; ha mégis eljárás indulna, köteles elrendelni a megszüntetését, és az eljárási cselekményei érvénytelenek (50. §).

9 – A KO 104. cikke.

10 – A KO 110. cikke.

11 – A KO 61. cikke.

12 – A kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy a szerződést ezen túlmenően a keresetlevél nem részletezi.

14. A Reisch Montage AG a Landgericht Feldkirch (regionális bíróság) előtt fellebbezést nyújtott be e határozat ellen; a 2004. június 8-i ítéletében ez a bíróság megállapította, hogy az ügy az elsőfokú bíróság hatáskörébe tartozik.

15. Az alperes társaság felülvizsgálati kérelmet nyújtott be az Oberster Gerichtshofhoz, amely úgy döntött, hogy az eljárást felfüggeszti, és a következő előzetes döntéshozatal iránti kérdéssel fordul a Bírósághoz:

„Hivatkozhat-e a felperes a [...] 44/2001 rendelet 6. cikke 1. pontjára, ha az eljáró bíróság szerinti államban lakóhellyel rendelkező személy ellen, valamint egy másik tagállamban letelepedett személy ellen indít keresetet, azonban az eljáró bíróság szerinti államban lakóhellyel rendelkező személy ellen indított kereset – annak vagyonára indított csődeljárás miatt, amely a nemzeti jogban a perindítást kizárja – már benyújtásának időpontjában elfogadhatatlan?"

IV – A Bíróság előtti eljárás

16. A Bíróság alapokmányának 20. cikkében megállapított határidőn belül a német és a francia kormány, valamint a Bizottság benyújtották írásbeli észrevételeiket.

17. Mivel az írásbeli szakaszt követően senki sem kérte tárgyalás tartását, így a Bíróság 2004. február 14-i nyilvános ülését követően az ügy készen állt a főtanácsnoki indítvány elkészítésére.

V – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elemzése

A – *Előzetes észrevétel*

18. Elsődlegesen ki kell emelni, hogy a 44/2001 rendelet számos rendelkezése azonos az általa felváltott Brüsszeli Egyezmény rendelkezéseivel, ennélfogva az elméleti magyarázatok és az ítélkezési gyakorlat tökéletesen kiterjeszthetők rá.

19. Ugyanez a helyzet a 2. cikk esetében, amely azonos mindkét szövegben [13], és a 6. cikk 1. pontjával is, amelybe a 44/2001 rendelet, a Kalfelis-ügyben 1988. szeptember 27-én hozott ítéletnek [14] az egyezmény megfelelő rendelkezéséhez fűzött pontosításának megfelelően, és amelyet az ítélkezési gyakor-

13 – Az egyetlen különbség „a jelen rendelet"-re vagy a „jelen egyezmény"-re való utalás.

14 – A 189/87. sz. ügy (EBHT 1988., 5565. o.), különösen a 7–12. pontja.

lat utólag is megerősített [15], beépítette a több alperes ellen indított keresetek közötti kapcsolat követelményét.

B – *A joghatósággal kapcsolatos szabályok*

20. A fent hivatkozott 2. cikk a joghatóság kógens jellegére vonatkozó feltételek alapja [16]. A rendszer két követelményre épül fel: a szabályokat akkor kell alkalmazni, ha a Közösség területén lakóhellyel rendelkezik az alperes [17], ez utóbbi esetben állampolgárságára való tekintet nélkül [18] a lakóhelye szerinti bíróság joghatósága alá tartozik.

21. Ez a cikk az összehasonlító jogban széleskörűen elfogadott *actor sequitur forum rei* jogelvet ülteti át az alperes érdekeinek védelmében, akinek azokat nehezebb megvédeni egy lakóhelyén kívüli ország bírósága előtt [19], ugyanakkor ezáltal a felperes is bizonyos előnyökhöz jut, mivel könnyebb lesz számára a határozatot végrehajtatni.

22. A *forum domicilii* tehát nem kizárólagos jellegű szabály, mivel vele párhuzamosan is léteznek más olyan joghatóságok is [20], amelyek miatt bizonyos feltételek esetén, az ügy tárgyára [21] vagy a felek akaratára tekintettel [22] e szabályt nem alkalmazzák.

23. Más esetekben a 2. cikket a nemzetközi joghatósággal és a területi hatállyal kapcsolatos rendelkezésekkel együtt kell alkalmazni, amelyek kötelezőek az alperes és választhatóak a felperes számára, aki így számos lehetőség kezdvezményezettje lehet [23].

24. E tekintetben a 44/2001 rendelet 5. és 6. cikke egyes különös joghatósági okokról

15 – A C-51/97. sz., Réunion européenne és társai ügyben 1998. október 27-én hozott ítélet (EBHT 1998., I-6511. o.) 47–49. pontja.

16 – A C-116/02. sz. Gasser-ügyben 2003. december 9-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-14693. o.) 72. pontja; a C-159/02. sz. Turner-ügyben 2004. április 27-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-3565. o.) 24. pontja és a C-281/02. sz. Owusu-ügyben 2005. március 1-jén hozott ítélet (EBHT 2005., I-1383. o.) 37. pontja.

17 – A 44/2001 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének megfelelően „ha az alperes nem rendelkezik lakóhellyel valamely tagállamban, valamennyi tagállam bíróságának joghatóságát a 22. és 23. cikk alapján az adott tagállam joga határozza meg".

18 – Guardans Cambo, I., *Comentario al Convento de Bruselas relativo a la comptencia judicial y la ejecución de resoluciones judiciales en materia civil y mercantil* összesített művében, kiadta Calvo Caravaca, A. L. Universidad Carlos III de Madrid/Boletín Oficial del Estado, Madrid, 1994, 62. o.

19 – P. Jenardnak a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló Egyezményről szóló jelentése (HL 1979. C 59., 1. o.).

20 – Így a rendelet 3. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy más tagállam bíróságai előtt kizárólag e fejezet 2–7. szakaszában megállapított rendelkezések alapján perelhető"; Droz, G. A. L., *Compétence judiciaire et effets des jugements dans le marché commun (Étude de la Convention de Bruxelles du 27 septembre 1968)*, Librairie Dalloz, Paris, 1972, 56. o.

21 – A rendelet 22. cikke az alábbi szöveggel kezdődik: „A lakóhelyre való tekintet nélkül a következő bíróságok kizárólagos joghatósággal rendelkeznek: [...]".

22 – A rendelet 23. és 24. cikkének megfelelően a Közösség egy országának bírósága ítélethozatal céljából megállapíthatja joghatóságát akkor is, ha az alperes nem rendelkezik lakóhellyel valamely tagállamban.

23 – A II. fejezet 2–5. szakasza. Például az 5., 6., 9–12., 16., 19. és 20. cikk a „-hat, -het" ragot használja.

rendelkezik, amelyek lehetővé teszik az adós lakóhelye szerinti tagállamtól eltérő tagállam bíróságához való fordulást, közvetlenül és a nemzeti jog alapján jelölve ki az eljáró bíróságot, a jogvitával való szoros kapcsolatra tekintettel.

25. A hivatkozott rendelkezések számos olían joghatósági elvet tartalmaznak, mint például a *forum contractus* [24] vagy a *forum delicti commissi* [25]; a jelen esetben azonban a *forum connexitatis* az, amely az eljárások közötti különböző kapcsolattípusokon alapul, mint például a több alperes ellen irányuló keresetek; ezen joghatósági ok a közösségi jogalkotó azon szilárd akaratát tükrözi, hogy az ugyanazon üggyel kapcsolatos keresetek elbírálását a legközelebbi vagy az üggyel legerősebb kapcsolatot mutató bírói szervre bízza [26].

C – *Több alperes esetén fennálló különös joghatóság*

26. Az eljárásban több személy részvételével pertársaság jöhet létre, amely lehet felperesi (több felperes és egy alperes), alperesi (egy felperes és több alperes) vagy vegyes (több felperes és több alperes).

27. A 44/2001 rendelet 6. cikkének 1. pontja alperesi pertársaságra utal [27], még akkor is, habár a vegyes pertársaságtól sem különíthető el [28]. A joghatóság választásához legalább két adósnak különböző tagállamban kell laknia [29], és a kereseteknek [30] egymással összefüggőnek kell lenniük, és azokat egy eljárásban célszerű kezelni és elbírálni.

28. A kapcsolat fennállásának követelménye két okra vezethető vissza. Egyrészről csökkenti az egymásnak ellentmondó bírósági határozatok kockázatát; másrészről megaka-

24 – Az 5. cikk (1) bekezdésének a) alpontja.

25 – Az 5. cikk (3) és (4) bekezdése.

26 – Desantes Real, M., *Competencia judicial internacional en la Comunidad Europea*, kiadta Bosch, Barcelona, 1986, 329. o.

27 – A fent már hivatkozott Jenard-jelentés megállapítja, hogy a német szabályozás kivételével, a Brüsszeli egyezményt aláíró államok jogszabályai azonos szabályokat tartalmaznak, és amelyek egyébként számos kétoldalú egyezményben is szerepelnek; ezenkívül lásd Loussouarn, I., *Droit international privé*, Második kiadás, Dalloz, Paris, 1980, 610. o.

28 – Ami a felperesi pertársaságot illeti, mivel azt semmilyen szabályozás sem tartalmazza, arra a tagállamok joga az irányadó; Geimer és Schütze, *Internationale Urteilsanerkennung*, 1. kötet, első rész, München, 1983, 385. o.

29 – Magától értetődő annak szükségessége, hogy nem lehetséges a közös lakóhely fennállása; Tirado Robles, C., *La competencia judicial en la Unión Europea – Comentarios al Convenio de Bruselas*, Bosch, Barcelona, 1995, 64. o. Az elv kizárja a szabály alkalmazását akkor, ha az alperesek egyike a Közösségen kívül lakik; Garau Sobrino, F. F., a fent már hivatkozott összesített mű, *Comentario al Convenio de Bruselas* [...], 171. o.

30 – Annak ellenére, hogy mindkét esetben a „kereset" kifejezést használják, nem szabad összekeverni a 6. cikk 1. pontja szerinti követelések alanyi összefüggéseit és a 44/2001 rendelet 27–30. cikkében hivatkozott eljárások közötti összefüggést.

dályozza azt, hogy az alperesek egyike jogellenesen kivonja magát a lakóhelye szerinti bíróságok joghatósága alól [31].

D – *Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés vizsgálata*

29. A kérdést előterjesztő bíróság által megfogalmazott kérdésre kétféle válasz érkezett: a francia kormány és a Bizottság szerint hivatkozni lehet e különös joghatósági okra, míg a német kormány elutasítja ennek lehetőségét. Mindkét lehetőséget meg kell vizsgálni.

1. Az első lehetőség

30. A jelen esetben a 6. cikk 1. pontjának alkalmazási feltételei első ránézésre teljesülnek: tényleg van két alperes, és a keresetek között szoros kapcsolat áll fenn, mivel azok egy egyetemleges kötelezettségen alapulnak [32], amelynek értelmében a hitelt teljes egészében bármelyik adós megfizetheti.

31. Alaki szempontból az említett különös joghatósági ok alkalmazásához elegendő, ha a felperes különböző személyeket perel, akik így alperessé válnak, függetlenül a már létező vagy a jövőben fennálló anyagi és eljárásjogi akadályoktól.

32. Ezt az elvet legalább négy érv támasztja alá. Először is a bíróságnak még az eljárásbeli kapcsolat fennállásának vizsgálata előtt kell a saját joghatóságát megállapítania, amely független a kereset elfogadhatóságától és az alapkérdés anyagi jogi vizsgálatától, azaz a követelés megalapozottságától.

33. Másodsorban a rendelet nem határozza meg sem az „alperes", sem az „alperesi pertárs" fogalmát [33]; egyszerűen, minden további pontosítás nélkül kizárólag a „keresetek" közötti kapcsolat fennállását követeli meg.

34. Harmadsorban a rendelet 30. cikke alapján a bíróság megkeresettnek tekintendő „az eljárást megindító irat [...] bírósághoz tör-

31 – Annak ellenére, hogy a 6. cikk 2. pontja említi ezt a második okot – „harmadik félként szavatossággal vagy jótállással kapcsolatos, vagy bármely más, harmadik fél perbevonásával folyó perben az eredeti eljárás bírósága előtt, kivéve ha ezeket az eljárásokat kizárólag azzal a céllal indították, hogy a harmadik felet kivonják az ügyében egyébként joghatósággal rendelkező bíróság eljárása alól." –, az az 1. pontban nem szerepel; de következtetni lehet rá a szöveg tartalmából és céljából, mint ami a kapcsolat szükségszerű velejárója (Jenard-jelentés), vagy önállóan is fennállhat (Droz, i. m., 71. o., úgy ítéli meg, hogy az abból az okból történő mellőzése, mert elfelejtették, több mint a szándékos elhallgatása; lásd továbbá Gothot, P. és Holleaux, D., *La Convención de Bruselas de 27 de septiembre de 1968 (competencia judicial y efectos de las decisiones en el marco de la CEE)*, kiadta La ley, Madrid, 1986, 69. o.

32 – A Jenard-jelentés a kapcsolatra példaként említi azt, hogy „egyetemleges adósokról van szó".

33 – Droz, i. m., 71. o.

téntő benyújtásának időpontjától kezdve". A fent már hivatkozott Kalfelis-ügyben hozott ítéletnek megfelelően ebben a szakaszban kell az összefüggés meglétét vizsgálni [34], következésképpen ez az a időpont, amelynek tekintetében azt kell vizsgálni, hogy a kérdéses keresetben több alperes szerepel-e [35].

35. Végül, amikor a felperes lemondás vagy elállás útján visszavonja a 6. cikk 1. pontja alapján megkeresett bíróság illetékességi területe szerint lakóhellyel rendelkező fél elleni keresetét, a *perpetuatio jurisdictionis* elve lehetetlenné teszi a nemzetközi joghatóság megváltoztatását, mivel az eljárást ugyanazon bírói szerv előtt kell folytatni [36]. Ugyanezt az elvet kell alkalmazni akkor is, amikor az eljárásba beavatkozóként perbevont személyek egyike egyéb okok miatt kilép a perből.

2. A második lehetőség

36. A 2. cikk fő szabálya alóli kivételeket tartalmazó más rendelkezésekhez hasonlóan a 6. cikk 1. pontjának is – az általa kitűzött célra figyelemmel –korlátozott jellege van, [37]

34 – 12. pont.

35 – A fent hivatkozott *Comentario al Conenio de Bruselas* [...] összesített mű 170. oldalán Garau Sobrino megállapítja, hogy pertársaság fennállására általában az eljárást megindító irat benyújtásakor hivatkoznak.

36 – Desantes Real, i. m., 331. o.

37 – Weser, M., Convention communautaire sur la compétence judiciare et l'exécution des décisions, Centre interuniversitaire de droit comparé, Bruxelles/Paris, 1975, 266. o.

és azt megszorítóan kell értelmezni [38]; ebből a jogelvből kiindulva a rendelkezést nem lehet a jelen ügyre alkalmazni.

37. Ez az álláspont további érvekkel is alátámasztható. Először is a több alperes esetén fennálló vagylagos joghatóság szabályozása nem öncélú, lévén, hogy az pergazdaságosságot célozza, és megakadályozza az egymásnak ellentmondó határozatok meghozatalát; márpedig e célok nem érhetőek el, ha a keresetek bármelyike elfogadhatatlan.

38. Másrészről az az előny, hogy nem kell külföldi bíróság előtt védekezni, az ellenérdekű félnek sem okoz hátrányt, és semmilyen aránytalan terhet nem ró rá, mint ahogy az a körülmény sem, hogy a jelen esetben a csődeljárásról tájékozódnia kell.

3. A javasolt megoldás

39. A fentiekben kifejtett két lehetőség közül egyik sem megfelelő a kérdést előterjesztő bíróság által ismertetett tényállás szempontjából; ezenkívül mindkettő könnyen észlelhető veszélyeket rejt magában, mint ahogy azt a későbbiekben látni fogjuk.

38 – A 33/78. sz. Somafer-ügyben 1978. november 22-én hozott ítélet (EBHT 1978., 2183. o.) 7. pontja említi, hogy kerülendő a Brüsszeli Egyezmény 2. cikke kivételeinek kiterjesztő és sokféle értelmezése.

40. Ha a nemzeti bírósághoz olyan, több egyetemleges adós elleni hitellel kapcsolatos keresettel fordulnak, amelyek közül csak az egyik rendelkezik az országban lakóhellyel, és a bíróság a joghatóságát rá alapította, és ezen alperes még az eljárás kezdete előtt meghal, a kifejtett első, alaki szempontból megfelelőnek tűnő lehetőség megválaszolja ugyan a kérdést, de ez a megoldás nem kielégítő, mivel ilyen esetben egymásnak ellentmondó határozatok születnének, hiszen az elhunyt tovább nem perelhető (a helyzet csak akkor más, ha az örökösöket perbe hívják).

41. Hasonlóképpen, ha az az alperes, amelynek lakóhelye megalapozta a joghatóságot, a felperes értesítése nélkül átruházza az adósságát, az alperesként való perelhetősségel és ezen értesítés elmaradásának következményeivel kapcsolatban felmerült kételyek indokolttá teszik e kérdések előzetes vizsgálatát az ügy áttétele érdekében, amelynek elbírálására valamely másik alperes lakóhelye szerinti tagállam bíróságának ugyanúgy joghatósága lehet, és így szintén különböző határozatok születhetnek.

42. Véleményem szerint az a gond, hogy amikor az egyik keresetet a nemzeti szabályozás alapján *ab initio* elfogadhatatlannak kell nyilvánítani, igazából nem lehet szó több alperesről, mivel így hiányzik a joghatóság megválasztásához szükséges egyik feltétel, amely így már nem tudja betölteni a szerepét sem.

43. Az eljárás során legalább két alperes megléte mesterségesen előidézett. Ebben az esetben a keresetet nem kell elutasítani vagy ebből a szempontból megvizsgálni, csak arról van szó, hogy a kógens jogszabály értelmében a keresetindítás jogával sem lehet élni.

44. Ezenkívül, ha az alperesek egyike nem képes beavatkozni az eljárásba, az egyáltalán nem akadályozza meg az egymásnak ellentmondó határozatok meghozatalát, mivel azon állam bírósága, ahol a kizárt személy lakóhellyel rendelkezik egyáltalán nem fog határozatot hozni.

45. Ezzel ellentétesen a szabály alapeljárásbeli helyzetekhez hasonló helyzetben történő alkalmazása e fő szabályt a Bíróság ítélkezési gyakorlatával ellentétesen változtatja meg [39], mivel az egyszerű látszatot ürügyként felhasználva az alperes külföldi bíróságok előtti perléséhez vezetne, csökkentve ezáltal a védekezési lehetőségeit.

46. A javasolt megoldás figyelembe veszi, hogy a joghatósággal kapcsolatos rendelkezéseknek kiszámíthatónak kell lenniük; valójában a megvizsgált esetek jól körülhatárol-

39 – A fent hivatkozott Kalfelis-ügyben hozott ítélet 8. pontja és a Réunion européenne és társai ügyben hozott ítélet 47. pontja.

hatók, továbbá korlátozottak és újabbakat sem lehet hozzárendelni azokhoz a feltételekhez, amelyek alapján a különös joghatóságra hivatkozni lehet.

47. Ez a megoldás nem jelenti azt sem, hogy a nemzeti jogendszerek közvetett módon, hátrányosan érintenék a joghatóságot, amelyet az ítélkezési gyakorlat is tilt [40], és amely szerint a közös szabályok elsőbbséget élveznek a velük összeegyeztethetetlen belső rendelkezésekkel szemben [41]. E megoldás nem csökkenti továbbá a közösségi rendelkezések hatékonyságát, amelyekkel nem ellentétes, mivel a kérdéses rendelkezéseknek eltérő az alkalmazási területe, még akkor is, ha bizonyos pontokon kapcsolódnak egymáshoz.

48. Azt szükséges még hozzátenni, hogy a 44/2001 rendelet – csakúgy mint előtte a Brüsszeli Egyezmény – nem egységesíti a nemzeti eljárásjogi szabályokat; csupán bizonyos ügyek esetén az eljárásra joghatósággal rendelkező bíróság kijelölésésére szorítkozik olyan feltételek alkalmazásával, amelyek eltérnek az elfogadhatóságra vonatkozóktól [42].

49. Maga a 44/2001 rendelet is többször utal a nemzeti jogokra, például olyan alapvető fogalmak pontosítása érdekében, mint a „lakóhely" [43]; a Bíróság bizonyos esetekben lehetővé tette, hogy a Közösség szabályait a belső jogi szabályokkal egészítsék ki [44].

50. Következésképpen a rendelet 6. cikkének 1. pontjára nem lehet hivatkozni olyan esetben, amikor a megkeresett bíróság szerinti országban letelepedett személy ellen indított keresetet már kezdettől fogva azzal indokkal el kell utasítani, hogy azzal szemben jogszabályban szereplő perindítást kizáró ok áll fenn.

51. Egy ilyen értelmű válasz a fent hivatkozott mindkét lehetőséggel kapcsolatos aggályokat eloszlatja, illeszkedik a 44/2001 rendelet által létrehozott rendszerbe is, és hasznos iránymutatásként szolgál az e rendelkezést alkalmazó bíróságoknak.

40 – A C-365/88. sz. Hagen-ügyben 1990. május 15-én hozott ítélet (EBHT 1990., I-1845. o.) 20. pontja, és a C-77/04. sz., GIE Réunion européenne és társai ügyben 2005. május 26-án hozott ítélet (EBHT 2005., I-4509. o.) 35. pontja; lásd még szintén a fent hivatkozott Turner-ügyben hozott ítélet 29. pontját.

41 – A 288/82. sz. Duijnstee-ügyben 1983. november 15-én hozott ítélet (EBHT 1983., 3663. o.) 14. pontja. A Hoge Raad der Nederlanden azt kérdezte a Bíróságtól, hogy a Brüsszeli Egyezmény 19. cikke szerinti, a joghatóság hivatalból történő megállapítása alkalmazandó-e a felülvizsgálati kérelemre, ahol a nemzeti szabályozásnak megfelelően a megkeresett bíróság kizárólag a felek által bemutatott bizonyítékokat vizsgálhatja.

42 – A fent már hivatkozott Hagen-ügyben hozott ítélet 17. pontja, és a GIE Réunion européenne és társai ügyben hozott ítélet 34. pontja.

43 – Az 59. cikk szerint „annak megállapítása során, hogy a fél rendelkezik-e lakóhellyel abban a tagállamban, amelynek a bíróságához fordultak, a bíróság saját belső jogát alkalmazza" ((1) bekezdés); ugyanez a rendelkezés hozzáteszi, hogy „amennyiben a fél nem rendelkezik lakóhellyel abban a tagállamban, amelynek bíróságához fordultak, annak megállapítása során, hogy a fél más tagállamban rendelkezik-e lakóhellyel, a bíróság az említett másik tagállam jogát alkalmazza" ((2) bekezdés).

44 – Lásd az egyezmény 21. cikkét értelmező 129/83. sz. Zelger-ügyben 1984. június 7-én hozott ítéletet (EBHT 1984., 2397. o.); tágabb értelemben lásd szintén a fent hivatkozott, Hagen-ügyben hozott ítéletet, amely a 19. pontjában felsorol pár, hasonló jellegű szabályt.

VI – Végkövetkeztetések

52. A fentiek alapján azt indítványozom, hogy a Bíróság az Oberster Gerichtshof által benyújtott előzetes döntéshozatali kérdést a következőképpen válaszolja meg:

„A felperes a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet 6. cikkének 1. pontjára nem hivatkozhat olyan esetben, amikor az eljáró bíróság szerinti államban lakóhellyel rendelkező személy ellen, valamint egy másik tagállamban letelepedett személy ellen indít keresetet, azonban az első személy ellen indított keresetet – egyértelmű okok alapján, *ex lege* és *in limine litis* – elfogadhatatlannak kell nyilvánítani."